

Sajtóközlemény

Jogszabály változás okoz súlyos és indokolatlan gondokat a fiatal gazdáknak

Az elmúlt időszakban a Vidékfejlesztési Minisztérium több, az előző agrár kormányzattól örökölt, akut jogi problémát oldott fel sikeresen. Így megnyugtatóan sikerült rendezni azoknak a gazda hölgyeknek az ügyét, akik gyermeket vállalnak a támogatási időszak alatt. Ezen túl rendezték a 2007/2008-ban beadott támogatási kérelmek elhúzódo bírálata miatt az üzleti tervek végrehajtását elbizonytalanító helyzetet. Mindkét említett ügyben az érintettek számára megnyugtató és konstruktív jogi megoldást sikerült találni.

Tapasztalva ezt a fiatal gazdákhoz kötődő előremutató és a probléma megoldására törekvő jogalkotási gyakorlatot, az AGRYA értetlenül fogadta az üzemméret számításra vonatkozó 2011. december 21-én megjelent jogszabály módosítást.

Ez a módosítás minden szakmai indokoltságot nélkülöz, életidegen és egyértelműen káros a fiatal gazda támogatást elnyertekre nézve. Önhibájukon kívül, vétklenül hozza a fiatal gazdákat olyan helyzetbe, amelynek reális következménye lehet a támogatások visszafizetése is.

A fiatal gazda támogatás központi eleme, hogy a támogatást elnyerő fiatal vállalja egy gazdaság felépítését és működtetését 5 éven keresztül. A felépíteni vállalt gazdaság mérete egy egységes európai mértékegységben az EUMÉ-ban kerül meghatározásra. A vállalt üzemméretet a támogatási időszak negyedik évére kell elérni. A vállalt üzemméret elérése után lehetséges a támogatásból fennmaradt 10% támogatási összeg lehívása. Ha ezt elmulasztja fiatal gazda, mert nem sikerült elérnie a vállalt üzemméretet, akkor a támogatást adott esetben teljes egészében vissza kell fizetnie.

Az üzemméret számítást két, egymáshoz szorosan kapcsolódó tényező befolyásolja. Az SFH táblázat rögzíti, hogy az ún. tesztüzemi rendszer adatai alapján egy-egy növény-, állatfaj milyen elvi jövedelmezőséget jelent a termelés során. A jövedelmezőséget nagyban befolyásolja a forint/euró árfolyam is, hiszen az megjelenik mind a beszerzési, mind az értékesítési piaci árak kialakulásában. Az SFH táblázat adatai alapján kell kiszámítani az adott gazdaság elvi jövedelemtermelő képességét, például a termelt gabona hektárszáma, vagy az adott állatfaj egyedszáma alapján, egy egyszerű szorzással. Az SFH táblázatban az adatok forintban szerepelnek, emiatt a gazdaság elvi pénzügyi teljesítményét tükröző összesített mutató is forintban áll elő a számítás végén.

Az adott gazdaság üzemméretét az ún. EUME mérték mutatja. Egy EUME 1200 eurónyi pénzügyi teljesítménnyel (standard fedezeti hozzájárulás) egyenlő. Tehát a gazdaság SFH táblázat szerinti elvi pénzügyi teljesítményét át kell váltani euróra, majd azt el kell osztani 1200-al. Így alakul ki az EU támogatásoknál alkalmazandó üzemméret, amely az előbbieket miatt a fiatal gazda támogatásnál jelentős, központi szerepet kap.

Az előbbi számítási rendszerben két tényező tud változni és változott is az elmúlt években. A forint/euró árfolyam évente kerül meghatározásra, az SFH táblázatnak a kétévenkénti felülvizsgálat után immáron a harmadik változata került kihirdetésre. Mindkét tényező – az évenkénti forint/euró árfolyam és az SFH táblázat szerinti egyes növény-, állatfajok elvi jövedelemtermelő képessége -

együtt mozgott, mindkettő emelkedett a 2007. óta eltelt időszakban. Ez nem meglepő, hiszen szoros összefüggés van közöttük.

A fiatal gazdák üzemméret számításánál az egyik tényező, az SFH táblázat módosítása pozitív hatást fejt ki, hiszen pl. egy hektár búza „többet ér” a számítás során. A másik tényező, az euró árfolyam emelkedése negatív hatással van a számításra, hiszen a számítás során nagyobb számmal kell osztani a gazdaság összesített elvi jövedelmét a forint/euró átváltáskor. A két tényező együttes alkalmazása azonban a tapasztalatok és a számítások alapján összességében nem előnyös és nem is hátrányos a fiatal gazda számára, hiszen egy magasabb pénzügyi teljesítményt kell egy magasabb euró árfolyammal átváltani.

Sem a magyar, sem az európai jogi szabályozás nem adott eligazítást arra nézve, hogy ha változik az SFH táblázat, vagy a forint/euró árfolyam, akkor azt hogyan kell alkalmazni. Ezt 2010. végén a Vidékfejlesztési Minisztériummal (VM), és a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatallal (MVH) folytatott egyeztetés eredményeként sikerült tisztázni és megnyugtatóan rendezni az üzemméret számításának módszerét a fiatal gazdálkodók induló támogatása jogcíménél. E szerint a 4. évre vállalt EUME érték meghatározásához a 10 %-ra vonatkozó kifizetési kérelem benyújtásakor hatályos SFH táblázatot, valamint a kifizetési kérelem benyújtását megelőző évnek január 1-jén érvényes EKB által közzétett, hivatalos Ft/euro középárfolyamát kell figyelembe venni.

Erre alapozva jelent meg a 185/2010. MVH Közlemény és ez alapján 2011. évben le is hívták egyes fiatal gazdák a fennmaradó 10 % támogatásukat.

Álláspontunk szerint az eddig benyújtott kifizetési kérelmeknél alkalmazott számítási módszer a helyes, logikus, életszerű, kiszámítható és ez mutatja a gazdálkodók valós üzemméretét.

Az előbbieken részletezett és egy éven keresztül már alkalmazott (!!!) üzemméret szabályozást változtatta meg a Vidékfejlesztési Minisztérium a 2011. december 21-én megjelent rendeletével. E szerint „Az üzemméret számításához a standard fedezeti hozzájárulás (a továbbiakban: SFH) támogatási kérelem benyújtásakor hatályos értékeivel kell számolni.” Ez a rendelkezés a 2008-ban hatályos SFH táblázatot rendeli alkalmazni 2012-ben. Ez idő alatt kétszer változott az SFH táblázat. A forint/euró átváltás során alkalmazandó árfolyam azonban nem a támogatási kérelem beadásakor alkalmazott árfolyam (2008. évben 253,73 forint/euró), hanem a 10%-ra vonatkozó kifizetési kérelem beadását megelőző év rögzített hivatalos árfolyama (2011. évben 277,95 forint/euró, 2012. évben 314,38 forint/euró).

Ez az új szabályozás azt eredményezi, hogy kötelezően az alacsonyabb jövedelmezőségi mutatókkal kell kiszámítani egy-egy gazdaság elvi jövedelemtermelő képességét és azt egy jóval magasabb forint/euró árfolyamon kell átváltani.

Szövetségünk modellszámításokat végzett és megvizsgálta, hogy a 2008. évi SFH táblázat és a 2008., 2011., és 2012. évben érvényes rögzített forint/euró árfolyammal milyen mennyiségű föld, illetve állatlétszám kell ahhoz, hogy a 4 illetve 10 EUME gazdaság méretet elérje a támogatást elnyert fiatal gazda.

Üzemméret	4 EUME			10 EUME		
	2008-ban	2011-ben	2012-ben	2008-ban	2011-ben	2012-ben
Búza (ha)	13,3	14,6	16,5	33,3	36,4	41,2
Minőségi borszőlő (ha)	3,5	3,8	4,3	8,6	9,4	10,5
Sertés (egyéb) (db)	104	114	129	260	285	323
Méhcsalád	107	117	132	266	292	330

A modellszámításból az látszik, hogy csak az új számítási módszertan miatt ugyanannak a gazdaságnak a 2012. januári támogatás igényléskor 10%-kal, 2013. januári támogatás igényléskor már több mint 20%-al kell többet teljesíteni, mint amit 2008. évben vállalt. Hangsúlyozzuk, hogy ez független a fiatal gazda döntéseitől, ezt csak egy életidegen, indokolatlan és emiatt elhibázott jogszabály módosítás okozza.

Mivel nincs olyan (sem hazai, sem uniós) jogszabály, ami meghatározná, hogy mely időpontban hatályos SFH értékekkel kell számolni a gazdálkodó üzemméretét, jogilag sem indokolja semmi a beadáskori rögzített SFH értékekkel történő számítást.

A Vhr. tervezett módosítását Szövetségünk véleményezésre megkapta még 2011. októberében. Az egyeztetés során két alkalommal írásban hívtuk fel a VM illetékeseinek figyelmét az akkor még csak tervezett változtatás okozta problémára. A jelenlegi szabályozás ugyanis több problémát is felvet, és az ÚMVP-ből támogatást nyert (nem csak fiatal) gazdálkodók jelentős részét érintheti.

A fiatal gazdálkodók induló támogatása egy speciális jogcím, itt az üzemméretnek fontos, támogatási mértéket is meghatározó szerepe van. Az üzemméret nem teljesítésére, a vállaltaktól való elmaradásra komoly szankciók vonatkoznak. Így reális esély van arra, hogy kizárólag a megváltoztatott számítási módszertan miatt kell majd a fiatal gazdáknak a támogatásukat visszafizetni.

Azok a fiatal gazdák, akik támogatásukat fennmaradó 10%-át korábban, még nem igényelték egy a most megjelent módosítótól eltérő szabály ismeretében készültek az elnyert támogatás fennmaradó 10%-ának 2012. januári igénylésére. A gazdaságukat érintő döntéseiket – teljesen jóhiszeműen – egy más szabályra alapozva hozták meg. Annak megfelelően béreltek/vásároltak földet, vetették el növényeiket, annak megfelelő állatlétszámot alakítottak ki. A szabályozás azonban év végén, hatásában visszamenőlegesen módosult. Így már semmit nem tudnak tenni annak érdekében, hogy annak megfeleljenek, hiszen túl vannak már az éven, annak minden gazdasági eseményével együtt. Az időt nem tudja senki visszaforgatni, még a fiatal gazdák se.

Azok a fiatal gazdák, aki 2011. januárjában lehívták a 10%-ot, az üzemméretük számítása során a kifizetési kérelem benyújtásakor hatályos SFH értékekkel számoltak. Így az ugyanazon jogcímen nyertes gazdálkodókra két eltérő eljárásrendet alkalmaznánk az új számítási módszertan miatt.

Mindkét jelzett probléma – visszamenőleges jogalkotás és a nem ügyfél semleges jogalkalmazás - sérti a jogbiztonságot.

Az új számítási mód nemcsak a fiatal gazdálkodók induló támogatásánál, hanem az ÚMVP beruházási jogcímeinél is súlyos problémákat jelenthet a jövőben, a minimum 4 EUME tartásával kapcsolatban. Egy kiragadott példa: kertészeti géptámogatást nyert szőlőtermelő esetében a támogatási kérelem benyújtásakor (2008) 3,5 ha minőségi borszőlő ültetvény elegendő volt a minimum 4 EUME eléréséhez. Ha időközben nem változott a gazdálkodó által művelt terület, akkor a 3,5 ha szőlő 2011-ben nem éri el a 4 EUMÉ-t (csak 3,75-t „ér”), 2012-ben pedig mindössze 3,3 EUMÉ-t jelent. Így nem tudja teljesíteni a támogatáshoz szükséges minimális üzemméretet, pedig a művelt területe nem változott.

A kialakult helyzet rendezése érdekében az AGRYA a jogalkotási hatáskörrel rendelkező Vidékfejlesztési Minisztériumhoz fordult és kérte a jogszabály módosítását.

Kértük, hogy a mindenkori kifizetési kérelem időpontjában hatályos SFH táblázat és forint/euró árfolyam legyen irányadó az üzemméret számításakor. Azonosan a 2011. évben már gyakorlatban is alkalmazott módszerrel.

Ezen túl kértük, hogy a jogszabály módosításhoz szükséges idővel hosszabbítsák meg a fiatal gazda támogatásból fennmaradó 10% igénylésére nyitva álló 2012. évi határidőt.

Az AGRYA bízik abban, hogy az indokolatlan problémákat, okozó elhibázott jogszabályt gyorsan módosítja a Vidékfejlesztési Minisztérium. Ezzel elkerülhető, hogy jóhiszemű, vétlen gazdák kerüljenek nagyon nehéz helyzetbe és kényszerüljenek a támogatásaik visszafizetésére.

Budapest, 2011. január 9.

Fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége - AGRYA